

KANCELARIA SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 19 maja 2015 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

(druk nr 912)

I. Cel i przedmiot ustawy

Nowelizacja ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej także u.k.s.c.) ma na celu realizację postulatu sformułowanego przez Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 29 lipca 2014 r. (sygn. akt S 4/14).

Trybunał Konstytucyjny uznał za celowe zasygnalizowanie organom stanowiącym prawo, że regulacje odnoszące się do postępowania nakazowego wymagają uzupełnienia na gruncie u.k.s.c. o umormowanie, które będzie podstawą zwrotu części uiszczonej opłaty w razie wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty i późniejszego zawarcia ugody przed sądem I instancji.

Trybunał dokonał analizy normy zawartej w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c u.k.s.c. zgodnie z którą, sąd z urzędu zwraca stronie połowę opłaty uiszczonej od pisma wszczynającego postępowanie w instancji, w której sprawa zakończyła się zawarciem ugody sądowej. TK wskazał, że znajduje ona zastosowanie we wszystkich sprawach cywilnych rozpoznawanych przez sądy, niezależnie od charakteru postępowania, a zatem również w postępowaniach odrębnych, m.in. w postępowaniu nakazowym. Podkreślił jednak, że w tym ostatnim obowiązują nieco inne zasady, gdy chodzi o wnoszenie opłaty od pisma inicjującego postępowanie, jakim jest pozew. Mianowicie: powód nie uiszcza tu całej opłaty (tak jak to jest w pozostałych postępowaniach) lecz w oparciu o art. 19 ust. 2 pkt 1 u.k.s.c. obowiązany jest wnieść czwartą część należnej opłaty. Z kolei stosownie do art. 19 ust. 4 u.k.s.c. trzy

czwarte części opłaty pobiera się od pozwanego, jeżeli wystąpi on z zarzutami od nakazu zapłaty. TK stwierdził, że formuła, którą ustawodawca posłużył się w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c u.k.s.c. nie może stanowić podstawy do zwrotu części opłaty wnoszącemu zarzuty, ponieważ pismo zawierające zarzuty nie należy do pism „wyszczynających postępowanie w instancji”.

Zarzuty od nakazu zapłaty nie są klasycznym, tzn. dewolutywnym środkiem odwoławczym, przenoszącym rozpoznanie danej sprawy do sądu wyższego rzędu. Zalicza się je do środków zaskarżenia o charakterze „opozycyjnym”, gdyż powodują jedynie przedstawienie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia temu sądowi, który wydał zaskarżony nakaz zapłaty. W konsekwencji więc w postępowaniu nakazowym dochodzi do przełamania zasady, wedle której ciężar finansowy postępowania rozkłada się w ten sposób, że w sytuacji, gdy sprawa kończy się zawarciem ugody sądowej, podmiot inicjujący określony etap postępowania (niekoniecznie rozumiany jako postępowanie w danej instancji) otrzymuje zwrot części uiszczonych opłaty.

Zgodnie z regulacją proponowaną w opiniowanej ustawie, w przypadku zawarcia ugody przed sądem pierwszej instancji orzekającym w następstwie skutecznego wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, pozwany (podmiot wnoszący zarzuty) uzyska zwrot sumy pieniężnej odpowiadającej połowie kwoty pobranej na podstawie art. 19 ust. 4 u.k.s.c. Tym samym jego skłonność do ugodowego zakończenia sporu będzie premiowana w analogiczny sposób, jak koncyliacyjna postawa powoda. Omówiona regulacja jest umieszczona w art. 79 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c. jako odrębna jednostka redakcyjna - lit. d).

Nowelizacja zakłada zwrot połowy opłaty wniesionej przez pozwanego wyłącznie w sytuacji, gdy ugoda została zawarta w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. W sytuacji, gdy do ugody dojdzie już po poddaniu sporu kognicji sądu drugiej instancji, czyli po wywiedzeniu apelacji, zastosowanie będzie miał art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c u.k.s.c., na mocy której uprawnionym do uzyskania zwrotu połowy opłaty jest ten podmiot, który wniósł pismo wszczynające postępowanie w instancji, tj. w istocie rzeczy autor apelacji.

Ustawa ma wejść w życie z zachowaniem 14-dniowej *vacatio legis*.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa została uchwalona w oparciu o przedłożenie senackie (druk inicjatywy senackiej nr 769).

Projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk sejmowy nr 3194) został skierowany do sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka w celu przeprowadzenia pierwszego czytania. Komisja na posiedzeniu w dniu 22 kwietnia 2015 r. rekomendowała Sejmowi uchwalenie projektu ustawy z druku nr 3194 bez poprawek (druk sprawozdania nr 3340).

Drugie i trzecie czytanie zostało przeprowadzone na 92. posiedzeniu Sejmu w dniach 13-15 maja br. W drugim czytaniu nie zgłoszono wniosków legislacyjnych. Ustawa została uchwalona 15 ma br. przy poparciu 424 posłów (nikt nie był przeciwny i nikt nie wstrzymał się od głosu).

III. Uwagi szczególne

Ustawa nie budzi zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym.

Renata Bronowska

Główny legislator